

บทที่ 3

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกร

การเลี้ยงสุกรในประเทศไทย

สุกรเป็นสัตว์เลี้ยงที่ให้เนื้อสำหรับมนุษย์ใช้บริโภคชนิดหนึ่ง ประเทศไทยมีการเลี้ยงสุกรอยู่ทั่วไป ซึ่งมีทั้งเลี้ยงกันแบบจำนวนเล็กน้อย เพื่อเสริมรายได้ของครอบครัว จนกระทั่งเป็นจำนวนมากเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ เป็นอุตสาหกรรม จนกระทั่งประมาณกันว่าประเทศไทยสามารถผลิตสุกรได้ไม่ต่ำกว่า 5 ล้านตัว ดังนั้นสุกรจึงนับว่าเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ

การเลี้ยงสุกรในประเทศไทย ได้เริ่มมีการพัฒนาไปจากเดิมมาก เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และมีการติดต่อนำเข้าสุกรพันธุ์ดีหลายๆพันธุ์มาจากต่างประเทศ แล้วได้มีการปรับปรุงสุกรพันธุ์พื้นเมืองให้เจริญเติบโตเร็วขึ้น มีการปรับปรุงการเลี้ยงดู ปรับปรุงการให้อาหาร และมีการป้องกันรักษาโรคอย่างได้ผล ทำให้ปริมาณการผลิตสุกรของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทัดเทียมประเทศต่างๆ

รูปแบบของการเลี้ยงสุกร

การเลี้ยงสุกรในประเทศไทยในปัจจุบันกำลังพัฒนาจากการเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมในครอบครัวมาเป็นการเลี้ยงในลักษณะของธุรกิจและอุตสาหกรรมเต็มรูปแบบมากขึ้น ซึ่งรูปแบบของการเลี้ยงสุกรในประเทศไทยมีดังนี้

1. การเลี้ยงลูกสุกรจำหน่าย

สำหรับการผลิตลูกสุกรออกจำหน่ายในปัจจุบันที่นิยมมีอยู่ 2 ประเภทด้วยกันก็คือ การผลิตลูกสุกรพันธุ์แท้ และการผลิตลูกสุกรลูกผสมจำหน่าย ให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงนำไปเลี้ยงต่อไป

ในการผลิตลูกสุกรพันธุ์แท้ ผู้เลี้ยงจะต้องเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์สุกรพันธุ์แท้พันธุ์เดียวกัน อาจเป็นพันธุ์ใดพันธุ์หนึ่งที่เป็นที่นิยมของตลาดปัจจุบัน เช่น พันธุ์ลาร์จไวท์ พันธุ์แลนค์เรซ หรือ พันธุ์ครอคเจอร์ซี่ แต่ถ้ามีกำลังความสามารถเพียงพอก็อาจจะเลี้ยงหลายๆพันธุ์ได้ ส่วนการผลิตลูกสุกรลูกผสมจำเป็นจะต้องทำการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์สุกรไว้ไม่น้อยกว่า 3 สายพันธุ์ และทำการผลิต

โดยใช้วิธีการผสมพันธุ์แบบข้ามพันธุ์ เพื่อที่จะทำให้ได้ลูกผสมสามสายเลือด ซึ่งเป็นที่นิยมเลี้ยง และตลาดกำลังต้องการมากในปัจจุบัน

2. การเลี้ยงสุกรขุน

ในการเลี้ยงสุกรขุนส่งตลาด สามารถทำได้ด้วยกัน 2 วิธีคือ

2.1 การเลี้ยงลูกสุกรตั้งแต่หย่านม การเลี้ยงโดยวิธีนี้ผู้เลี้ยงไม่จำเป็นต้องผลิตลูกสุกรเอง เพียงแต่จะต้องมีความรู้ในวิธีการเลือกลูกสุกรมาเลี้ยง หรือเลือกซื้อลูกสุกรจากฟาร์มที่ไว้ใจได้ โดยจะนำมาขุนจนกระทั่งมีน้ำหนัก 100 กิโลกรัม ก็สามารถส่งตลาดได้ ซึ่งจะใช้เวลาในการเลี้ยงประมาณ 4-5 เดือน

2.2 การเลี้ยงสุกรรุ่น วิธีการเช่นนี้โดยมากจะเป็นวิธีที่พ่อค้าสุกรนิยมใช้กัน โดยบรรดาพ่อค้าสุกรจะไปกว้านซื้อสุกรรุ่นที่มีน้ำหนักประมาณ 50-60 กิโลกรัม จากชาวบ้าน โดยจะซื้อในราคาถูก จากนั้นก็จะนำสุกรมาถ่ายพยาธิและขุนอาหารเต็มที่ซึ่งจะทำให้สุกรมีการเจริญเติบโตดีขึ้นกว่าเดิม สามารถส่งตลาดได้ในระยะเวลาไม่นานนัก

3 การเลี้ยงสุกรแบบสมบูรณ์

วิธีการเลี้ยงนี้จะเป็นในลักษณะของธุรกิจการค้าที่สมบูรณ์แบบ โดยจะทำการเลี้ยงสุกรครบทุกขั้นตอนในฟาร์มเดียวกัน จะเริ่มตั้งแต่ทำการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์สุกรไว้ ทำการผสมพันธุ์เลี้ยงดูสุกร และขุนสุกรเอง จนได้ขนาดส่งเลี้ยงตลาดได้ ซึ่งข้อดีของการเลี้ยงวิธีก็คือ ไม่จำเป็นต้องอาศัยลูกสุกรจากฟาร์มอื่น และเป็นการตัดปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการซื้อลูกสุกรมาเลี้ยง ที่อาจทำให้เกิดความเสียหายขึ้นกับฟาร์มของตนเองได้ ส่วนข้อเสียก็คือ การเลี้ยงโดยวิธีนี้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง และทำให้เกิดความยุ่งยากในการดำเนินงานพอสมควร ดังนั้นผู้เลี้ยงจะต้องวางแผนการดำเนินให้ถูกต้องและเหมาะสมตามขั้นตอน ให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

ลักษณะของสุกรที่ต้องการ

สิ่งสำคัญของการเลี้ยงสุกรคือ การส่งสุกรขุนจำหน่ายตลาดเมื่อมีน้ำหนักเหมาะสม และทำกำไรให้ผู้เลี้ยงสูงสุด ดังนั้นลักษณะของสุกรที่มีความต้องการก็คือ เป็นที่ต้องการของตลาด ซึ่งจะสรุปได้ดังนี้

- มีอัตราการเจริญเติบโตดี หรือเพิ่มน้ำหนักได้เร็ว ภายใน 6 เดือนควรจะ มีน้ำหนักประมาณ 100 กิโลกรัม
- มีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อดี หรือใช้อาหารน้อยแต่เพิ่มน้ำหนักได้มาก โดยทั่วไปจะกินอาหารเพียง 2.7-3 กิโลกรัม เพื่อเพิ่มน้ำหนักให้ได้ 1 กิโลกรัม
- มีไขมันบางเมื่อโตเต็มที่แล้ว ควรมีไขมันไม่เกิน 2.5 เซนติเมตร

- เนื้อแดงมาก
- มีโครงสร้างร่างกายใหญ่ ลำตัวยาว สันหลังหนา ขาหน้า ขาหลัง มีกล้ามเนื้อมาก
- มีสุขภาพสมบูรณ์
- ให้ลูกต่อครอกได้มาก และมีลูกเหลือรอดตายตอนหย่านมมาก
- ทนทานต่อสภาพอากาศร้อน

พันธุ์สุกรที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ปัจจุบันเกษตรกรไทยไม่นิยมเลี้ยงสุกรพันธุ์พื้นเมือง เนื่องจากโตช้า ใช้เวลาเลี้ยงนาน คุณภาพเนื้อไม่ดี และให้ลูกต่อครอกน้อย ไม่ตรงต่อความต้องการของตลาด จึงได้มีการนำพันธุ์สุกรที่ได้รับการปรับปรุงแล้วเข้ามาเลี้ยง ซึ่งพันธุ์สุกรที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและนิยมเลี้ยงในปัจจุบันได้แก่

1. สุกรพันธุ์ลาร์จไวท์ (Large White) สุกรพันธุ์ลาร์จไวท์อาจมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ขอร์คเชียร์ เป็นพันธุ์สุกรที่นิยมเลี้ยงกันมากที่สุดในประเทศไทย สุกรพันธุ์นี้มีขนาดรูปร่างใหญ่ มีสีขาวตลอดทั้งลำตัว แต่ในบางตัวก็อาจมีจุดสีดำบ้างเล็กน้อย ใบหูตั้ง หัวโตปานกลาง ลำตัวยาวลึก ไหล่หนาแข็งแรง หลังและบริเวณสะเอวแคบ มีการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์จากประเทศอังกฤษ จุดเด่นของสุกรพันธุ์นี้ก็คือ เลี้ยงง่าย สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและลักษณะภูมิอากาศของประเทศไทยได้ดี ในตัวเมียจะให้ลูกคอกประมาณ 10-15 ตัว มีน้ำนมมาก เลี้ยงลูกเก่ง เป็นที่นิยมเจริญเติบโต มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนอาหารดี และสามารถเพิ่มน้ำหนักหรือโตโดยเฉลี่ยประมาณวันละ 0.7 กิโลกรัม เจริญเติบโตได้ถึง 100 กิโลกรัม ในระยะเวลาเพียง 5-6 เดือน เมื่อฆ่าชำแหละคุณภาพของซากดีมาก มีเนื้อแดงมาก มีมันน้อย ในปัจจุบันกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดในประเทศมาก และเหมาะที่จะนำมาใช้เป็นทั้งพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์สำหรับผลิตสุกรพันธุ์ลูกผสมเลี้ยงเป็นสุกรขุนส่งตลาด

2. สุกรพันธุ์แลนดรีซ (Landrace) สุกรพันธุ์นี้จะมีสีขาวตลอดทั้งลำตัวเช่นเดียวกับสุกรพันธุ์ลาร์จไวท์ แต่มีใบหูขนาดใหญ่กว่ามาก และพับลงข้างหน้า หรือที่เรียกว่าหูปรก หัวมีขนาดเล็กเรียวยาวกับคอ จมูกยาว ลำตัวยาวค่อนข้างลึก หลังค่อนข้างตรง สะโพกกลมใหญ่เห็นเด่นชัด ช่วงขาสั้นและเตี้ยกว่าสุกรพันธุ์ลาร์จไวท์ ได้รับการปรับปรุงพันธุ์จากประเทศเดนมาร์ก จุดเด่นของสุกรพันธุ์นี้ก็คือ เป็นสุกรที่มีลำตัวยาวกว่าพันธุ์อื่นๆ เพราะมีซี่โครงมากกว่าสุกรพันธุ์อื่น 1-2 คู่ (มีซี่โครง 16-17 ซี่) ในตัวเมียให้ลูกคอกพอสมควรคือประมาณ 10-12 ตัว เลี้ยงลูกเก่ง แต่สุกรพันธุ์นี้มีข้อเสียคือ มีกระดูกขาอ่อนข้างเล็ก ซึ่งมักจะทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับขา หรือข้อเท้าอ่อนอยู่

เสมอ สุกรพันธุ์แลนด์เรซจะมีการเจริญเติบโตเร็ว มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนอาหารดี และให้คุณภาพซากที่ดี มีเนื้อแดงสูง และยังเป็นสุกรที่เป็นที่ต้องการของตลาดและนิยมเลี้ยงกันมากในปัจจุบัน สุกรพันธุ์นี้เหมาะสมที่จะใช้เป็นพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ ในการผลิตสุกรพันธุ์ลูกผสม เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่มีลำตัวยาว จึงทำให้เต้านมแต่ละเต้าอยู่ห่างกัน เป็นการสะดวกต่อลูกสุกรที่จะเข้าไปดูดกินนมจากแม่สุกร

3. สุกรพันธุ์ดูรอคเจอร์ซี่ (Duroc Jusey) หรือที่นิยมเรียกกันสั้นๆว่า ดูรอค เป็นสุกรที่มีสีเข้ม ความเข้มของสีมีความผันแปรจากสีน้ำตาลแดงเข้มอ่อนลงมาจนถึงสีน้ำตาลอ่อนเกือบคล้ายสีทอง ใบหูมีขนาดเล็กตั้งเฉียงไปข้างหน้า ปลายใบพับปรกเล็กน้อย หัวมีขนาดปานกลาง หน้ายาวพอประมาณ สะโพกกลมใหญ่เด่นชัด ความยาวลำตัวสั้นกว่าสุกรสุกรพันธุ์ลาจัวไวท์และสุกรพันธุ์แลนด์เรซ แต่ก็มีลำตัวที่หนาและมีหลังโค้งมากกว่าพันธุ์ทั้งสอง ทำให้แลดูบึกบึนแข็งแรง เป็นสุกรประเภทพันธุ์เนื้อ มีคุณภาพซากที่ดีมากพันธุ์หนึ่ง เนื่องจากสุกรพันธุ์นี้เป็นพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตเร็ว ขุนให้อ้วนง่ายและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั่วไปได้ดี จึงนิยมใช้เป็นพ่อพันธุ์ผสมข้ามพันธุ์เพื่อผลิตสุกรพันธุ์ลูกผสมเลี้ยงเป็นสุกรขุนส่งตลาด

การคัดเลือกสุกรไว้เป็นพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์

ในการเลี้ยงสุกรสำหรับเกษตรกรที่เลี้ยงเพื่อผลิตลูก หรือเลี้ยงสุกรหลายชนิดในฟาร์มเดียวกัน จำเป็นต้องพิถีพิถันในเรื่องของการคัดเลือกสุกรไว้เป็นพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ เนื่องจากสุกรเหล่านี้จะเป็นตัวถ่ายทอดลักษณะที่พึงปรารถนาไปสู่ลูกหลาน ถ้าเกษตรกรมีพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีก็จะมีโอกาสได้ลูกสุกรที่ดี สามารถทำกำไรต่อฟาร์มได้มาก ลักษณะทั่ว ๆ ไปของสุกรที่ควรจะต้องคัดเลือกไว้เป็นพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์มีดังนี้

1. ลักษณะของสุกรแม่พันธุ์ ควรจะมีลักษณะต่าง คือ

- เป็นลูกสุกรที่เกิดจากแม่ที่เคยให้ลูกคอก
- มีอัตราการเจริญเติบโตดี โตเร็วกว่าตัวอื่น ๆ ในฝูงเดียวกัน มีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 90 กิโลกรัมเมื่ออายุ 5 เดือน

น้อยกว่า 90 กิโลกรัมเมื่ออายุ 5 เดือน

- มีอัตราการเปลี่ยนอาหารดี คือ กินอาหารน้อยแต่เพิ่มน้ำหนักได้มาก (กินอาหาร 2.8 - 3 กิโลกรัม ควรจะเพิ่มน้ำหนักได้ 1 กิโลกรัม)
- มีไขมันบาง
- มีเต้านมสมบูรณ์อย่างน้อย 12 เต้า
- มีโครงสร้างร่างกายแข็งแรง ลำตัวยาว ขาดตรงแข็งแรง
- มีสุขภาพสมบูรณ์ ไม่มีประวัติการเจ็บป่วย ไม่เคยเป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรง

2. ลักษณะของสุกรพ่อพันธุ์ การคัดเลือกสุกรไว้เป็นพ่อพันธุ์มีหลักปฏิบัติเช่นเดียวกับสุกรแม่พันธุ์ แต่ต้องพิถีพิถันมากกว่า กล่าวคือ ในฝูงสุกรแม่พันธุ์ 10 - 20 ตัวคลอดลูกออกมาทั้งสิ้น 100 - 200 ตัว อาจจะคัดตัวที่เด่นที่สุดไว้เป็นพ่อพันธุ์เพียง 1 - 2 ตัวเท่านั้น และจะต้องเป็นพ่อพันธุ์ที่มีสุขภาพสมบูรณ์จริง ๆ เนื่องจากพ่อพันธุ์แต่จะสามารถผสมกับแม่สุกรและให้ลูกได้จำนวนมากการคัดเลือกสุกรไว้เป็นพ่อพันธุ์อีกวิธีหนึ่งนั่นคือ เลือกสุกรที่ลักษณะดีเด่นไว้ 9 - 10 ตัวจากนั้นค่อย ๆ คัดตัวที่ลักษณะด้อยกว่าออกไปเรื่อย ๆ จนสุกรมีอายุถึงกำหนดผสมพันธุ์ได้ ให้เหลือตัวที่ดียิ่ง ๆ เพียงตัวเดียวเท่านั้น

สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสุกรกิจ

ก่อนที่จะดำเนินการก่อตั้งฟาร์มเพื่อเลี้ยงสุกร ซึ่งจำเป็นจะต้องหาทำเลที่ตั้งที่ดีที่เหมาะสมและถูกต้อง เพื่อเป็นการช่วยป้องกันและลดปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังได้ ทำให้เอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของสุกร ลดความเสี่ยง หรือความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นให้มน้อยลง และช่วยลดต้นทุนการผลิตสุกรให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ถึงแม้ว่าบางครั้งผู้เลี้ยงไม่สามารถจะเลือกทำเลที่ถูกต้องตามต้องการที่วางไว้ แต่ก็อาจช่วยให้ดีขึ้นได้โดยการเลือกพื้นที่หรือทำเลที่เหมาะสมเท่าที่จะเป็นไปได้ในพื้นที่บริเวณนั้น ซึ่งในการเลือกทำเลที่เหมาะสมควรพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

1. ภูมิอากาศและภูมิประเทศ ควรหลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีความเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิเป็นไปอย่างรุนแรง คือ เมื่อร้อนก็ร้อนจัด ครั้นหนาวก็หนาวจัด ซึ่งโดยทั่วไปแล้วเราจะจัดการให้โรงเรียนสุกรมีอุณหภูมิ 16 - 23 องศา ดังนั้น ถ้าทำเลที่ตั้งฟาร์มมีอุณหภูมิเหมาะสมแล้ว ก็จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและจัดการโรงเรียนสุกรได้มากที่สุด

นอกจากนี้แล้วฟาร์มเลี้ยงสุกรก็ไม่ควรตั้งอยู่ในสภาพภูมิประเทศที่สูงชันมากเกินไป เพราะจะทำให้มูลสุกรหรือของเสียอื่น ๆ ที่ระบายออกมา จะไหลลงไปทำให้เกิดความสกปรกต่อพื้นที่บริเวณใกล้เคียงได้ ทำเลที่ตั้งควรอยู่ในที่ที่สามารถเตรียมการก่อสร้างได้สะดวก

2. น้ำ การเลี้ยงสุกรนั้นจำเป็นต้องอาศัยน้ำจืดที่สะอาด และจะต้องมีปริมาณมากพอ ซึ่งปริมาณน้ำที่สุกรต้องการบริโภคนั้นจะแตกต่างกันออกไปตามฤดูกาลและวิธีการให้อาหาร แต่โดยเฉลี่ยแล้วก็ประมาณ 2 - 6 ลิตรต่อตัวต่อวัน นอกจากนี้เรายังจำเป็นต้องใช้น้ำสำหรับการชะล้างทำความสะอาดพื้นคอกและตัวสุกรเองอีกด้วย

น้ำที่ใช้ในฟาร์มอาจได้มาจากแหล่งต่อไปนี้

- น้ำประปา
- น้ำฝนที่กักเก็บไว้ใช้

- น้ำบ่อ

- น้ำบาดาล

ในการจัดหาน้ำมาใช้ในฟาร์ม จำเป็นต้องวางแผนไว้ล่วงหน้า ให้สามารถจัดหาน้ำมาใช้ได้วันละ 220 ลิตรต่อสุกรแต่ละแม่ และด้วยเหตุที่น้ำที่ความต้องการภายในฟาร์มแต่ละวันมีปริมาณที่สูงมาก การอาศัยน้ำจากบ่อจะดีกว่าจากแหล่งอื่นมากเพราะการอาศัยน้ำจากน้ำฝนที่กักเก็บไว้ใช้มักไม่เพียงพอ และหากจะใช้น้ำจากน้ำบาดาลก็ควรได้รับการตรวจสอบปริมาณเกลือแร่ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในน้ำเสียก่อน เพราะปริมาณเกลือแร่บางอย่างที่มีอยู่มากเกินไป เมื่อสุกรได้ดื่ม-กินอาจเป็นเหตุให้สุกรท้องเสียหรือเกิดผลเสียอื่น ๆ ตามมาได้

3. ไฟฟ้า พลังงานไฟฟ้ามีความจำเป็นต่อฟาร์มเลี้ยงสุกรเช่นกัน เพราะอุปกรณ์หรือเครื่องอำนวยความสะดวกบางชนิดที่ใช้ในโรงเรือนจำเป็นต้องอาศัยพลังงานไฟฟ้า ดังเช่น ไฟกกลูกสุกร เครื่องผสมอาหาร บีมน้ำ และหลอดไฟฟ้าให้แสงสว่าง เป็นต้น ดังนั้นฟาร์มเลี้ยงสุกรถ้าเป็นไปได้ควรตั้งอยู่ในทำเลที่สามารถต่อกระแสไฟฟ้ามาใช้ได้สะดวก หากไม่มีจำเป็นต้องหาเครื่องปั่นไฟ(ไดนาโม) หรือพลังงานจากแหล่งอื่นมาใช้แทน

4. แหล่งอาหารสัตว์ จะเป็นการดีมาก ถ้าเราสามารถเลือกหาที่ตั้งฟาร์มที่อยู่ใกล้กับแหล่งอาหารสัตว์ได้ เพราะจะเป็นการช่วยลดต้นทุนค่าขนส่งอาหารได้มากทีเดียว ดังเช่นการทำฟาร์มเลี้ยงสุกรขนาด 60 แม่ เราจะต้องใช้อาหารมาเลี้ยงในปริมาณมากถึงปีละ 360 ตัน เมื่อคิดค่าขนส่งก็จัดมากพอสมควรอยู่แล้วถ้าตั้งฟาร์มอยู่ห่างไกลแล้วค่าขนส่งก็ยิ่งมากขึ้นตามลำดับ

5. ตลาดรับซื้อสุกรที่ผลิตได้ โดยทั่วไป การขนส่งสุกรที่ผลิตได้ออกไปจำหน่ายยังแหล่งรับซื้อ มักจะขนส่งกันทางรถยนต์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการขนส่งนี้จะทำให้สุกรเกิดความเครียดขึ้นมาก อันเป็นสาเหตุทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพในร่างกายของสุกร ที่อาจทำให้เกิดการสูญเสียน้ำหนักในระหว่างการขนส่งและทำให้คุณภาพของซากสุกรเหล่านี้เลวลง ดังนั้นถ้าฟาร์มเลี้ยงสุกรตั้งอยู่ใกล้แหล่งรับซื้อแล้ว จะทำให้ลดระยะทางการขนส่งลง ซึ่งจะช่วยให้ลดภาวะการเกิดความเครียดนี้ได้

6. การคมนาคม เพื่อเป็นการสะดวกในการนำอาหารมาเลี้ยง หรือเพื่อการขนส่งสุกรที่ผลิตได้ออกไปจำหน่ายยังตลาดรับซื้อ ฟาร์มควรตั้งอยู่ในทำเลที่มีเส้นทางคมนาคมสะดวก ที่รถยนต์สามารถวิ่งเข้า-ออกได้สะดวกตลอดเวลาตามที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม ที่ตั้งฟาร์มไม่ควรอยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมมากเกินไปเพราะจะทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคได้ง่าย

7. แรงงานและการบริการช่วยเหลือ ในการทำฟาร์มเลี้ยงสุกรบางครั้งอาจจำเป็นต้องมีการจ้างงานแรงงานช่วยเป็นครั้งคราว และยิ่งถ้าเป็นฟาร์มเลี้ยงสุกรขนาดใหญ่แล้ว ก็ต้องมีการจ้างลูกจ้างประจำซึ่งต้องใช้แรงงานมาก ดังนั้นถ้าฟาร์มตั้งอยู่ในทำเลที่สามารถจ้างแรงงานได้ง่ายก็จะ

เป็นการสะดวกต่อการดำเนินงาน และบางครั้งการทำฟาร์มเลี้ยงสุกรอาจประสบปัญหา ต้องขอรับบริการหรือขอความช่วยเหลือจาก สัตวแพทย์ ช่างไฟฟ้า ช่างก่อสร้าง ซึ่งการขอบริการก็ควรจะสะดวกเช่นกัน

8. พื้นที่ที่กฎหมายหวงห้าม ฟาร์มเลี้ยงสุกรจะต้องไม่อยู่ในเขตเทศบาลหรือเขตสุขาภิบาลที่มีกฎหมายห้ามมิให้เลี้ยงสุกร เพราะจะผิดกฎหมายและรบกวนทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ที่อยู่ใกล้เคียง เป็นผลทำให้ได้รับการรังเกียจจากบุคคลเหล่านั้นอีกประการหนึ่ง การเลี้ยงสุกรในเขตเทศบาล การขยายกิจการกระทำด้วยความลำบาก เพราะที่ดินมีราคาสูงไม่คุ้มกับการลงทุนในระยะแรก ๆ จำเป็นต้องใช้เวลานาน

9. โรคระบาดของสุกร ผู้เลี้ยงจะต้องพิจารณาศึกษาดูให้แน่นอนเสียก่อนว่า บริเวณพื้นที่ที่จะใช้ตั้งฟาร์มเลี้ยงสุกรนั้น เคยเกิดโรคระบาดของสุกรมาก่อนหรือไม่โดยเฉพาะ โรคคหิวหวัดสุกร เพื่อที่จะได้หาทางหลีกเลี่ยง หรือหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้า

10. การขยายกิจการ เป็นไปได้ในการเลี้ยงสุกร เมื่อกิจการเจริญรุดหน้าขึ้นมาเราจำเป็นต้องขยายกิจการออกไป แต่กิจการใหม่นั้นควรอยู่ในเนื้อที่ฟาร์มเดียวกัน เพราะถ้าหากไม่อยู่ในเนื้อที่เดียวกันแล้วจะเป็นผลเสียต่อการควบคุมหรือการจัดการฟาร์มเป็นอย่างมาก ดังนั้นถ้าเป็นไปได้ควรเลือกพื้นที่ที่สามารถขยายกิจการออกไปได้ เมื่อมีความจำเป็นในภายหน้า

ลักษณะของฟาร์มและโรงเรือน

สถานที่ตั้ง

1. อยู่ห่างแหล่งชุมชนและฟาร์มสุกรอื่น
2. การคมนาคมขนส่งสะดวก
3. อยู่ในที่สูง น้ำท่วมไม่ถึง
4. มีน้ำสะอาดใช้ตลอดปี
5. ไม่เคยมีปัญหारेื่องโรคระบาดร้ายแรงในบริเวณนั้นมาก่อน

โรงเรือน

1. ควรสร้างในแนวทิศตะวันออก / ตะวันตกเพื่อไม่ให้แสงแดดส่องตลอดวัน
2. ต้องมีการระบายอากาศดี โปร่ง เย็นสบาย ไม่อบอ้าว หลังคาสูง สร้างเป็นจั่ว 2 ชั้นถ้านับด้วยจาก แผลก หรือใบตาลได้ยิ่งดี เพราะจะช่วยกันความร้อนจากหลังคาไม่ให้ลงมาในถ้ำ
3. บริเวณที่ใช้เลี้ยงสุกร ควรแบ่งออกเป็นคอก ๆ บรรจุลูกสุกรจำนวนพอสมควรไม่หนาแน่น จนเกินไปจะทำให้สุกรอยู่ไม่สบาย กินอาหารได้ไม่ทั่วถึง

4. พื้นคอก ควรเป็นพื้นซีเมนต์ผิวเรียบ ไม่ขจัดมัน เพราะจะทำให้ลื่น และต้องไม่หยาบเกินไปจะทำให้เกิดบาดแผลได้ง่าย และส่วนท้ายของคอกควรปูเป็นพื้นสแลท เพื่อความสะดวกในเวลาล้างมูลสุกร น้ำล้างจะได้ไหลลงใต้พื้นซึ่งทำเป็นช่องทางระบายน้ำเสีย โดยต้องให้พื้นลาดเอียงไปทางหลัง เล็กน้อย ประมาณ 4-5 องศา

5. ภายในโรงเรือน ควรกั้นคอกเป็น 2 ฟากสูงประมาณ 0.8 เมตร เหลือช่องตรงกลางประมาณ 1.2 เมตร เป็นทางเดินสำหรับตรวจและให้อาหารสุกร และควรมีทางเดินด้านข้างในโรงเรือนทั้งสองด้านด้วยด้านละ 1 เมตร

6. ภายในคอก ควรมีรางอาหารวางตลอดด้านหน้าคอก เพื่อสะดวกในเวลาให้อาหาร หรือใช้ตั้งหรือวางอาหารอัตโนมัติ ซึ่งมีช่องปรับการไหลออกของอาหาร จะช่วยให้ไม่ต้องเติมอาหารบ่อย ๆ แต่ก็ไม่ควรให้อาหารครั้งละมาก ๆ จนอาหารต้องค้างอยู่ในรางนานเกินไป

7. ที่ให้น้ำ ควรใช้แบบอัตโนมัติ ชนิดหัวจับ หรือชนิดถ้วย จะช่วยให้ประหยัดน้ำ น้ำสะอาดอยู่เสมอ คอกไม่ชื้นแฉะ ถ้าใช้ที่ให้น้ำเป็นอ่าง สุกรมักจะลงไปเล่นน้ำ ทำให้น้ำสกปรกและคอกแฉะ

8. ที่ให้อาหารและน้ำ ต้องมีจำนวนมากเพียงพอกับความต้องการของสุกร มิฉะนั้นสุกรจะแย่งกันกินอาหาร ทำให้โคไม่สม่ำเสมอและอาจเกิดปัญหากัดหางกัน

9. มีการระบายของเสียที่ดี คือจากใต้พื้นคอก ไหลไปลงบ่อรวม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น

10. ด้านข้างของโรงเรือน ควรมีผ้าใบหรือผ้ากระสอบ สำหรับกันลมและฝนสาด

การผสมพันธุ์

ระบบของการผสมพันธุ์

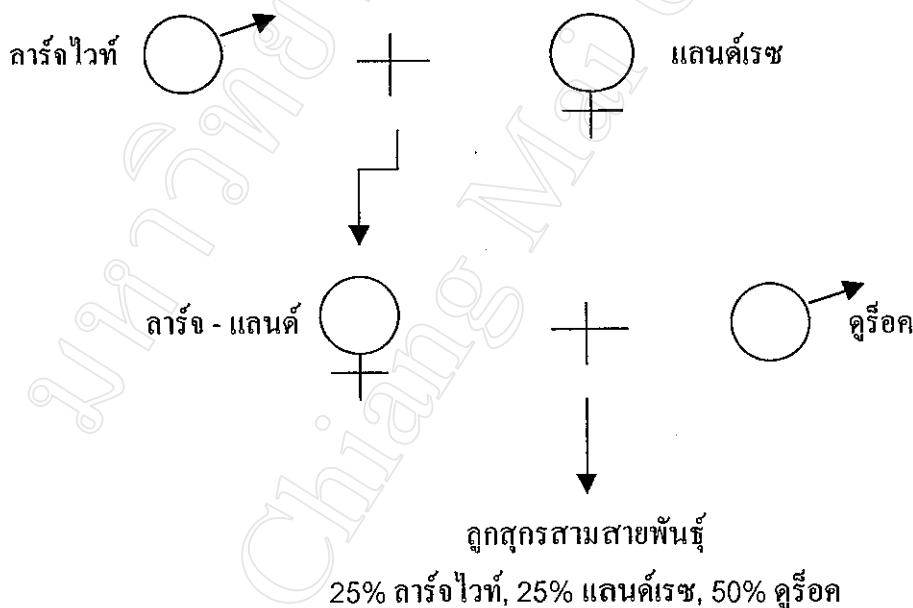
การที่จะผลิตสุกรให้มีลักษณะและคุณสมบัติตามที่ต้องการนั้น ต้องใช้ระบบการผสมพันธุ์ที่ถูกต้องเหมาะสมดังนี้

1. การผสมเพื่อผลิตสุกรพันธุ์แท้ เป็นการนำเอาพ่อแม่สุกรพันธุ์แท้ที่เป็นพันธุ์เดียวกันผสมกัน ลูกสุกรที่ผลิตออกมาก็ยังคงเป็นสุกรพันธุ์แท้เช่นเดียวกับพ่อและแม่พันธุ์ ซึ่งการผสมสุกรแบบนี้ จะต้องระมัดระวังไม่ให้ทำการผสมพันธุ์สุกรที่เป็นญาติใกล้ชิดกัน หรือที่เรียกว่า มีเลือดชิดกันมากเกินไป เพราะจะเป็นผลทำให้ลูกสุกรที่คลอดออกมามีลักษณะผิดปกติเกิดขึ้นในอัตราที่สูง การเจริญเติบโตช้า และมีความอ่อนแอ ดังนั้นการที่จะได้ลูกสุกรพันธุ์แท้ที่มีคุณภาพดียิ่งขึ้นแล้ว ควรใช้สุกรพันธุ์แท้ต่างสายเลือด หรือจากฟาร์มอื่นที่มีคุณภาพดีกว่ามาผสมพันธุ์

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติของการผสมพันธุ์ที่เหมาะสม ควรจะใช้วิธีเลือกหาพ่อพันธุ์สุกรที่มีประวัติ และรูปร่างดี มีคุณสมบัติตามต้องการ จากฟาร์มอื่นที่เชื่อถือได้ มาผสมกับแม่พันธุ์สุกรของเราที่ได้คัดเลือกไว้ และควรเปลี่ยนพ่อพันธุ์ทุก ๆ 1 - 2 ปี ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการป้องกันการผสมเลือดชิดนั่นเอง

2. การผสมเพื่อผลิตสุกรขุน เป็นที่ยอมรับกันว่า สุกรขุนที่ดีนั้น เป็นสุกรลูกผสมสามสายเลือด เนื่องจากเลี้ยงง่าย โตเร็ว ประสิทธิภาพการใช้อาหารสูงและมีคุณภาพซากดี ซึ่งปัจจุบันนี้เรื่องของคุณภาพซากเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เลี้ยงสุกรขุนได้กำไร เนื่องจากว่าสุกรพื้นเมืองและสุกรที่มีสายพันธุ์ที่ดี เปอร์เซ็นต์ของเนื้อแดงและไขมันจะต่างกันมาก สุกรที่มีสายพันธุ์ดีเมื่อพ่อค้าสุกรนำไปฆ่าชำแหละแล้ว จะได้เนื้อแดงมาก มีไขมันน้อย การขายสุกรชำแหละย่อมได้กำไรมาก จึงทำให้พ่อค้าชอบจับแต่สุกรที่มีสายพันธุ์ดี หรือที่มักพูดกันว่า สุกรฟาร์มจะได้ราคาสูงกว่าราคาสุกรพื้นบ้าน

ซึ่งการที่จะผสมพันธุ์เพื่อสุกรลูกสามสายเลือด โดยทั่วไปมักใช้โคอะแกรมดังนี้

หรืออาจจะสลับระหว่างลาร์จ ไวท์และแลนค์เรซก็ได้

ที่มา : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร

เนื่องจากการใช้สุกรพันธุ์ดูรีอคเป็นสายแม่พันธุ์ จะทำให้ขนาดของครอกเล็กและเลี้ยงลูกไม่เก่ง จึงไม่นิยมนำสุกรดูรีอคเป็นสายแม่พันธุ์ เพื่อผลิตลูกสุกรขุน

ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการผสมพันธุ์

ส่วนมากแล้วจะพบว่าแม่สุกรมักเริ่มเป็นสัด ในช่วงเช้า มีน้อยมากที่จะพบเป็นในบ่ายๆ หรือเย็น ลักษณะอาการเริ่มเป็นสัดคือ อวัยวะเพศเริ่มบวมแดง บางครั้งสุกรจะมีอาการเปลี่ยนไป ขอบขึ้นจีตัวอื่นๆ ส่งเสียงร้องคัง ไม่กินอาหาร ในบางตัวขอบบนองสงบเงียบ ในช่วงสุดท้ายของระยะประมาณ 2-3 ชั่วโมงต่อมาจะเป็นระยะที่ฮอร์โมนเพศเมียผลิตสูงสุด และจะเกิดมีฮอร์โมนอีกตัวหนึ่งคือ ลูทีไนซิงฮอร์โมน ซึ่งผลิตมาจากต่อมใต้สมองจะเป็นตัวทำให้เกิดการเริ่มการเป็นสัดอย่างแท้จริง ซึ่งระยะการเป็นสัดประมาณ 2-3 วัน

โดยปกติแล้วหลังจากตกไข่ ไข่จะมีชีวิตอยู่ได้ไม่เกิน 8 ชั่วโมง ส่วนเชื้อตัวผู้จะมีชีวิตอยู่ได้ประมาณ 20 - 24 ชั่วโมง และระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการผสมพันธุ์สุกรคือประมาณ 10 - 12 ชั่วโมงก่อนไปตก เพื่อให้เชื้อตัวผู้สามารถผสมกับไข่ได้มากที่สุด แต่เราไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่าไข่จะตกเมื่อไร แต่สามารถคาดคะเนได้อย่างง่าย ๆ ว่าประมาณ 24 - 36 ชั่วโมง หลังจากเริ่มอาการเป็นสัด ดังนั้นการผสมเร็วกว่าจะดีกว่าการผสมช้าไป ซึ่งจะมีผลต่อขนาดของครอกที่จะเกิดมา โดยจะทำการผสมพันธุ์ในช่วง 19-24 ชั่วโมงหลังจากแสดงอาการเป็นสัดจะเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมที่สุด

การผสมพันธุ์

ในการผสมพันธุ์สุกร โดยปกติเราจะใช้จำนวนพ่อพันธุ์ต่อแม่พันธุ์ประมาณ 1 ต่อ 15 จำนวนของการใช้พ่อพันธุ์ที่จะใช้ในการผสม ควรจะใช้โดยตามอายุได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงอายุพ่อพันธุ์ต่อจำนวนการใช้พ่อพันธุ์ในการผสม

อายุพ่อพันธุ์	จำนวนที่ใช้ต่อสัปดาห์
8 - 11 เดือน	2
11 - 12 เดือน	4
12 เดือนขึ้นไป	6

ที่มา : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร

การผสมพันธุ์ควรจะทำการผสมในช่วงที่อากาศไม่ร้อนจัด ช่วงที่เหมาะสมคือในช่วงเช้าและช่วงเย็น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้แม่สุกรและพ่อพันธุ์เหนียว หอบซึ่งเป็นผลมาจากความร้อน และควรผสมซ้ำอีกครั้ง คือถ้าผสมครั้งแรกในตอนเช้าก็จะผสมอีกครั้งในตอนเย็น หรือถ้าผสมในตอนเย็นก็จะผสมอีกในตอนเช้าของวันต่อมาเพื่อเป็นการเพิ่มอัตราการผสมติดและได้จำนวนลูก

สุกรต่อครอกมากขึ้น สำหรับพ่อพันธุ์ที่มีปัญหาขาเสีย อัตราการผสมติดต่ำ อ้วนทะลืบ ไม่ขึ้นตัวเมีย ควรรีบคัดทิ้งเสีย ไม่ควรนำมาผสมพันธุ์ เพราะจะทำให้ประสิทธิภาพของการผลิตลดลง

การปฏิบัติต่อลูกสุกรหลังคลอด

ภายหลังที่แม่สุกรได้คลอดลูกแล้วเมื่อลูกสุกรอายุได้ 3 วัน จะฉีดราดเกลือป้องกันโรค โลหิตจาง และตอนสุกรตัวผู้เมื่ออายุ 7-10 วัน ตอนสุกรตัวผู้เพราะการตอนในช่วงอายุน้อยจะทำให้ทำงานสะดวกและลูกสุกรเสียเลือดไม่มาก แผลหายเร็ว ในช่วงอายุ 7-10 วันนี้ จะเริ่มหัดให้ลูกสุกรกินอาหารสำหรับลูกสุกร และการหย่านมลูกสุกรนิยมหย่านมเมื่ออายุประมาณ 4 สัปดาห์(28วัน) มีน้ำหนัก 7-8 กิโลกรัม โดยแม่สุกรจะถูกแยกจากคอกคลอดไปไว้ในคอกแม่สุกรท้องว่างซึ่งรอการเป็นสัดและรับการผสมต่อไป สำหรับลูกสุกรให้เลี้ยงในคอกคลอดต่อไปอีกประมาณ 2-3 วัน จึงค่อยย้ายไปคอกอนุบาล ซึ่งจะมีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ถ้าลูกสุกรจากต่างคอกมารวมกันจะทำให้เกิดความเครียดมีผลทำให้การเจริญเติบโตหยุดชะงักหรือตายได้ ดังนั้นเมื่อมีการรวมสุกรจากหลายคอก ควรปฏิบัติดังนี้

- ควรคัดเลือกสุกรที่มีน้ำหนักใกล้เคียงกันอยู่ด้วยกัน (น้ำหนักแตกต่างกันไม่เกิน 15%) มิฉะนั้นลูกสุกรตัวเล็กกว่าจะถูกรังแกและถูกแย่งอาหาร ทำให้โตช้าและแคระแกร็นได้
- ควรปล่อยสุกรให้รวมกันแล้วย้ายเข้าคอกใหม่พร้อมกันจะทำให้สุกรทั้งหมดรู้สึกว่าได้อยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่เหมือนกัน ซึ่งจะช่วยเบนความสนใจในการกัดกัน
- อย่ารวมสุกรที่มีจำนวนน้อยเข้าในฝูงที่มีจำนวนมาก
- ควรย้ายสุกรในเวลาที่มีอากาศเย็น เช่น ตอนเช้าหรือตอนเย็น

2. คอกที่ใส่ลูกสุกรควรขังเป็นคอก ๆ คอกละไม่เกิน 20 ตัว เพราะถ้าขังมากเกินไปจะทำให้ลูกสุกรกัดกัน ทำให้เกิดความเสียหายและการเติบโตไม่เท่ากัน

3. การให้อาหารแก่ลูกสุกรหลังหย่านมต้องให้อาหารที่ย่อยง่าย ควรเป็นอาหารเม็ดขนาดเล็กและมีสารอาหารที่เพียงพอสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หมด

4. ทำการถ่ายพยาธิ ฉีดวัคซีน และพ่นยาฆ่าเห็บ ไร

5. ควรระวังเรื่องความอบอุ่น อย่าให้ลมโกรกลูกสุกรจนหนาวนอนสุมกัน อาจทำให้ลูกสุกร ขี้ไหลและปอดบวมได้

6. ที่ให้อาหารอาจให้โดยวิธีรางอาหารการให้แบบนี้ควรให้ทีละน้อยแต่บ่อยครั้งจะช่วยให้สุกรกินมากขึ้นและช่วยลดอาหารสูญเสียที่สุกรคุ้ยเขี่ยออกนอกราง และการให้อาหาร

อัตโนมัติซึ่งการใช้ถังแบบนี้จะช่วยประหยัดเวลาในการให้อาหาร อาหารจะใหม่อยู่เสมอ การสูญเสียเล็กน้อย

7. ทำความสะอาดคอกสุกร ในการย้ายสุกรออกจากคอกแต่ละครั้งควรทำความสะอาดคอกขจัดมูลพื้นและฝาผนังให้สะอาดแล้วจึงฉีดน้ำยามาเชื้อ

ในขั้นตอนการเลี้ยงลูกสุกรอนุบาลนี้จะเลี้ยงจนกว่าลูกสุกรจะมีน้ำหนักประมาณ 25 กิโลกรัม จึงจะย้ายไปเลี้ยงขุนเป็นสุกรขุน โรงเรือนสุกรขุน ซึ่งจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

การเลี้ยงดูสุกรขุน

ในการเลี้ยงดูสุกรขุน หรือการเลี้ยงดูสุกรตั้งแต่ระยะหลังหย่านม จนกระทั่งมีขนาดสามารถส่งตลาดได้ จะเป็นการเลี้ยงให้อยู่รวมกันหลาย ๆ ตัวในแต่ละคอกจึงต้องทำการคัดสุกรที่มีอายุและขนาดใกล้เคียงกันมาเลี้ยงร่วมกัน เพื่อเป็นการลดปัญหาการแย่งอาหารกันกิน และให้มีการเจริญเติบโตสามารถที่จะส่งตลาดได้ในช่วงเวลาเดียวกัน ในการย้ายสุกรเข้าคอก ควรที่จะย้ายสุกรจากแต่ละคอกไปเลี้ยงรวมกันในคอกใหม่ พร้อมกับทำการหัดให้สุกรถ่ายมูลเป็นที่ เพื่อจะได้ทำความสะอาดคอกได้สะดวก โดยทำบริเวณที่จะให้สุกรถ่ายมูลในคอกไม่ให้เปียกและ หรือทำการกวาดมูลไปกองรวมกันไว้ เพื่อเป็นการล่อให้สุกรพากันไปถ่ายมูล สำหรับจำนวนลูกสุกรที่จะเลี้ยงรวมกันไม่ควรให้อยู่แออัดจนเกินไป และไม่ควรเกินคอกละ 25 ตัว

การจัดคอกเลี้ยง

คอกเลี้ยงสุกรขุนควรมีการระบายอากาศดี มีอุณหภูมิเหมาะสมกับการเจริญเติบโต ไม่ร้อน อบอ้าวเกินไป เพราะถ้าอากาศร้อนเกินไปแล้ว จะทำให้สุกรกินอาหารได้น้อย เป็นผลทำให้มีอัตราการเจริญเติบโตที่ช้ากว่าปกติ พื้นคอกจะต้องพยายามรักษาให้แห้งอยู่เสมอ เพราะหากพื้นคอกมีความชื้นแฉะแล้ว จะเป็นแหล่งอาศัยของเชื้อโรค ซึ่งจะเป็นผลทำให้สุกรที่เลี้ยงป่วยเป็นโรคได้ อย่างไรก็ตามถ้าหากมีอากาศร้อนอบอ้าวมากแล้ว ก็จำเป็นที่จะต้องใช้น้ำสาดลงพื้นคอกและหลังคา เพื่อเป็นการลดความร้อนภายในคอกเลี้ยงลง

การจัดหารางน้ำและรางอาหารควรมีเพียงพอ ที่สุกรทุกตัวสามารถเข้าไปกินได้อย่างสะดวกโดยไม่ต้องแย่งกัน ถ้าเป็นการคักอาหารให้กินเป็นมือ ความให้ความยาวของรางอาหารมีเพียงพอที่สุกรทุกตัวสามารถเข้ามากินได้พร้อม ๆ กัน ถ้าเป็นการให้อาหารโดยใช้ถังอัตโนมัติแล้วจะเป็นการสะดวกยิ่ง เพราะสามารถที่จะใส่อาหารได้ครั้งละมากๆ และมีอาหารไหลลงสู่รางอาหารตลอดเวลาสุกรสามารถที่จะมากินอาหารได้ทุกเมื่อ ส่วนการให้น้ำแต่เดิมนั้นจะให้น้ำโดยการสร้างอ่างน้ำไว้ในคอก แต่ปัจจุบันตามฟาร์มสุกรทั่วไป นิยมการให้น้ำแบบใช้หัวให้น้ำแบบ

อัดโนมัต ซึ่งจะทำให้สุกรมีน้ำสะอาดกินตลอดเวลา โดยสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายไม่มากนัก และได้ผลคุ้มค่าที่เดียว โดยรายละเอียดของความยาวของรางอาหารและจำนวนหัวให้น้ำอัดโนมัตจะแสดงดังนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลความยาวของรางอาหารและจำนวนหัวให้น้ำอัดโนมัต

สำหรับสุกรขนาดต่าง ขนาดของสุกร (กิโลกรัม)	ความยาวของรางอาหาร ต่อสุกร 1 ตัว (เซนติเมตร)	หัวให้น้ำอัดโนมัต 1 หัว ต่อจำนวนสุกร (ตัว)
หลังหย่านม - 15	15	20
15 - 30	20	20
30 - 60	25	15
60 - สังกัด	30	10

ที่มา : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร

การป้องกันโรค

ลูกสุกรขุนที่กำลังเจริญเติบโต ควรได้รับการป้องกันโรคอยู่เสมอ เพื่อให้ลูกสุกรมีสุขภาพแข็งแรง มีการเจริญเติบโตที่ดี และยังเป็น การช่วยให้มีภูมิคุ้มกันโรคที่มีระบาดอยู่เป็นประจำ โดยจะกระทำดังนี้

1. การถ่ายพยาธิ ควรที่จะทำการถ่ายพยาธิหลังจากที่หย่านมแล้วประมาณ 1 สัปดาห์
2. การฉีดวัคซีน เพื่อเป็นการป้องกันโรคระบาดที่มักจะเกิดอยู่เป็นประจำซึ่งได้แก่ โรคอหิวาต์สุกร และโรคปากและเท้าเปื่อย โดยจะฉีดวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์สุกร หลังจากที่ได้ถ่ายพยาธิ 1 สัปดาห์ และฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย หลังจากที่ได้ทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์สุกรแล้ว 2 - 3 สัปดาห์ ถ้าต้องการที่จะให้ได้ผลดีควรจะฉีดกระตุ้นอีกครั้ง หลังจากที่ได้ฉีดครั้งแรกแล้วประมาณ 1 เดือน ส่วนการฉีดวัคซีนป้องกันโรคชนิดอื่น ๆ ควรจะปรึกษาสัตวแพทย์ ที่อยู่ในเขตพื้นที่ของท่าน

3. อาหารและการให้อาหาร สำหรับอาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรในประเทศไทยในปัจจุบัน มีอาหารที่ใช้เลี้ยงโดยจะแบ่งออกเป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ

3.1 เศษอาหาร เป็นวิธีการให้อาหารสุกรแบบเก่าๆ โดยจะหาเศษอาหารจากร้านค้า กักตุนอาหาร โรงแรม โรงงาน หรือแหล่งต่าง ๆ ที่มีเศษอาหารหลงเหลือมาใช้เลี้ยงสุกร ซึ่งเศษอาหารเหล่านี้จะมีโปรตีนโดยเฉลี่ย ประมาณ 3 - 5 เปอร์เซ็นต์ จัดว่าเป็นวิธีการเลี้ยงสุกรขุนที่ทุนค่าใช้จ่ายมากที่สุด แต่ก็เปลืองแรงงานมากที่สุดเช่นกัน

ข้อควรระวังในการให้อาหารชนิดนี้ คือ เราจะต้องนำเศษอาหารนี้ไปต้มให้สุกเสียก่อน ก่อนที่จะนำไปเลี้ยง เพื่อเป็นการป้องกันการระบาดของโรค

3.2 รำและปลายข้าว เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในชนบท ซึ่งมักจะมีรำและปลายข้าวอย่างเพียงพอ การใช้เลี้ยงก็โดยการนำปลายข้าวไปต้มให้สุกเสียก่อน แล้วจึงใส่รำผสมลงไป หรืออาจใช้ปลายข้าวแช่น้ำประมาณ 10 - 20 ชั่วโมง แล้วจึงผสมรำลงไปก็ได้ การเลี้ยงด้วยรำและปลายข้าวนี้จะทำให้สุกรอ้วนจัดและมีไขมันมาก อาจทำให้ราคาสุกรไม่ดี ถ้าผู้ซื้อตีราคาตามคุณภาพของซาก

3.3 อาหารถุงสำเร็จรูป เป็นวิธีที่สะดวกที่สุดของการให้อาหารเลี้ยงสุกรเพราะมีบริษัทผลิตอาหารสุกรเป็นจำนวนมากให้ผู้เลี้ยงเลือกใช้ ถ้าต้องการให้อาหารกับสุกรประเภทใดก็เลือกซื้อได้ตามความเหมาะสม ซึ่งอาหารถุงสำเร็จรูปนี้แบ่งออกได้ 2 ประเภทดังนี้

3.3.1 อาหารสำเร็จรูปโดยตรง มีทั้งที่เป็นชนิดผง และชนิดเม็ด เป็นอาหารที่สามารถนำไปใช้เลี้ยงสุกรได้ทันที โดยที่จะมีโปรตีนในระดับที่เหมาะสมกับความต้องการของสุกรแต่ละขนาด

3.3.2 อาหารเข้มข้นหรือหัวอาหาร อาหารประเภทนี้จะมีส่วนผสมของวัตถุดิบที่ให้อาหารโปรตีน แร่ธาตุ วิตามิน และอาหารเสริมอื่น ๆ อยู่ในปริมาณที่สูง เมื่อจะนำไปเลี้ยงสุกรจะต้องผสมกับรำ หรือปลายข้าว ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่หาได้ง่าย ผสมตามอัตราส่วนที่กำหนด ที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้เลี้ยงสุกร

4. อาหารผสม เป็นการเลี้ยงอาหารที่ถูกหลักวิชาการ โดยที่ผู้เลี้ยงจะซื้อวัตถุดิบเช่น รำ ปลายข้าว ข้าวโพด ปลายป่น กากถั่ว ไวตามิน และแร่ธาตุมาผสมใช้เอง โดยแบ่งเป็นสูตรต่าง ๆ ตามความต้องการของสุกรแต่ละขนาด แต่ละประเภท ซึ่งการให้อาหารผสมเลี้ยงจะมีข้อดีที่หากสามารถหาวัตถุดิบได้ง่าย จะทำให้ลดต้นทุนในการผลิตอาหาร และได้อาหารที่ไม่ปลอมปน มีคุณภาพดีตามต้องการ ซึ่งสูตรในการผสมอาหารเลี้ยงสุกรขุนมีดังนี้

ตารางที่ 4 ตารางแสดงสูตรอาหารสุกรขุนที่มีน้ำหนักตั้งแต่หย่านม - 30 กิโลกรัม

วัตถุดิบที่ใช้ (กิโลกรัม)	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3
รำละเอียด	20	20	40
ปลายข้าว	-	-	24
ข้าวโพด	55	-	15
ข้าวฟ่าง	-	55	-
ปลาป่น	10	10	10
กากถั่วเหลือง	7	7	5
เปลือกหอยป่น	1	-	0.5
กระดูกป่น	-	1	0.5
เกลือป่น	0.5	0.5	0.5

ที่มา : สูตรอาหารสุกรของแผนกสัตว์เล็ก กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 5 ตารางแสดงสูตรอาหารสุกรขุนที่มีน้ำหนัก 30 - 60 กิโลกรัม

วัตถุดิบที่ใช้ (กิโลกรัม)	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3
รำละเอียด	20	20	40
ปลายข้าว	-	-	29
ข้าวโพด	60	-	15
ข้าวฟ่าง	-	59	-
ปลาป่น	6	6	7
กากถั่วเหลือง	7	7	7
เปลือกหอยป่น	0.5	-	-
กระดูกป่น	0.5	2	-
เกลือป่น	0.5	0.5	0.5

ที่มา : สูตรอาหารสุกรของแผนกสัตว์เล็ก กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 6 ตารางแสดงสูตรอาหารสุกรขุนที่มีน้ำหนัก 60 กิโลกรัมขึ้นไป - ส่งตลาด

วัตถุดิบที่ใช้ (กิโลกรัม)	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3
รำละเอียด	20	20	30
ปลายข้าว	-	-	40
ข้าวโพด	69	-	20
ข้าวฟ่าง	-	68	-
ปลาป่น	4	4	4
กากถั่วลิสง	6	7	5
เปลือกหอยป่น	1.5	1.5	1.5
เกลือป่น	0.5	0.5	0.5

ที่มา : สูตรอาหารสุกรของแผนกสัตว์เล็ก กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การให้อาหารสุกรขุน

การเลี้ยงสุกรขุนค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะเป็นค่าอาหาร อาหารที่ใช้จึงต้องมีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของสุกร เพื่อให้สุกรมีการเจริญเติบโตที่ดีและรวดเร็ว ดังนั้นการให้อาหารสุกรขุนควรยึดหลักดังนี้

1. อย่าเสียดายอาหาร คือให้กินในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการ
2. ควรประหยัดอาหาร โดยระมัดระวังในเรื่องของการตกหล่นของอาหารหรือการปล่อยให้สัตว์อื่นเข้ามาแย่งกัน
3. เลี้ยงสุกรให้อิ่มทั่วถึงกัน โดยจัดให้มีรางน้ำรางอาหารอย่างเพียงพอ และคัดแยกขนาดของสุกรที่ต่างกันออกจากกัน เพื่อป้องกันการรังแกหรือการแย่งอาหารกัน
4. ให้อาหารตรงตามกำหนดเวลา เพื่อให้สุกรรู้จักเวลาการกินอาหาร
5. ให้อาหารตรงตามขนาดหรือวัยสุกร เพราะสุกรแต่ละขนาดแต่ละวัยมีความต้องการที่แตกต่างกัน

วิธีการให้อาหาร อาจใช้วิธีการตักใส่รางอาหาร โดยแบ่งให้เป็นมื้อ ๆ วันละ 2 - 3 มื้อก็ได้ ซึ่งการให้อาหารแบบนี้จะสิ้นเปลืองแรงงานมากพอสมควร และยังเป็นผลทำให้สุกรแต่ละตัวได้รับอาหารไม่เท่ากัน ตัวที่กินอาหารได้เร็วจะกินอาหารได้มากกว่า การเจริญเติบโตก็เป็นไปอย่างรวดเร็ว กว่าตัวที่อาหารได้ช้าหรือได้น้อย

ส่วนการให้อาหารโดยใช้ถังอัตโนมัติ สุนัขสามารถที่จะกินอาหารได้ตลอดเวลา และเป็นการประหยัดแรงงานมาก เพราะการให้ครั้งหนึ่ง ๆ จะกินได้นาน 2-3 วัน สุนัขที่เลี้ยงโดยให้อาหารแบบนี้จะโตเร็ว แต่จะเปลืองอาหารมาก เพราะอาหารที่กินเข้าไปมีมากเกินไป จึงนำไปใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ การให้อาหารสร้างเนื้อไม้ประสิทธิภาพต่ำ แต่มีการสะสมของไขมันสูง ทำให้สุนัขอ้วนมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้แล้ว ถ้าหากมีอาหารอยู่ในถังนานเกินไป ก็อาจขึ้นราหรือเน่าเสียได้

การเปลี่ยนสูตรอาหารเมื่อสุนัขมีขนาดโตได้ น้ำหนักที่ได้กำหนดไว้ การเปลี่ยนสูตรควรให้เป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเอาสูตรอาหารสูตรใหม่ผสมกับสูตรเดิมเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ ประมาณ 5-7 วัน จึงจะเปลี่ยนมาใช้สูตรอาหารสูตรใหม่ให้ได้อย่างสมบูรณ์ เพื่อเป็นการป้องกันสุนัขระงับการกินอาหารนั้น หรืออาจเป็นโรคท้องเสียได้

การอาบน้ำสุนัข

การอาบน้ำให้แก่สุนัขถ้าไม่จำเป็นควรงดเสีย เพราะการอาบน้ำสุนัขจะทำให้ผิวหนังชื้นแฉะและเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ทั้งยังทำให้สุนัขหนาวหรือเจ็บป่วยบ่อย ๆ ซึ่งโรคที่สุนัขมักจะป่วยได้แก่ โรคปอดบวมและท้องเสีย เป็นต้น นอกจากนี้การอาบน้ำสุนัขยังทำให้กินมากเป็นการสิ้นเปลืองอาหารเพื่อนำมาใช้สร้างไขมัน เพื่อเป็นฉนวนป้องกันความหนาวเย็น และยังคงต้องนำอาหารมาเปลี่ยนเป็นพลังงานชดเชยพลังงานความร้อนที่สูญเสียไป ดังนั้น สุนัขที่อาบน้ำบ่อย ๆ จะทำให้ไขมันสะสมอยู่สูง แต่ถ้าหากว่าอากาศภายในบริเวณคอกหรือโรงเรือนร้อนมาก จนสุนัขแสดงอาการหอบ ก็ควรที่จะช่วยลดความร้อนภายในคอกลง โดยใช้น้ำเทรดไปที่หัวสุนัขบ้างเล็กน้อย แล้วจึงสาดน้ำลงบนพื้นคอก หรือจะพ่นน้ำเข้าไปในคอก หรือหลังคาโรงเรือนด้วยก็ได้

โรคที่สำคัญของสุนัข การป้องกันและการรักษา

การเลี้ยงสุนัขก็เหมือนกับการเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่น ๆ คือ แม้ว่าสุนัขจะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย เจริญเติบโตเร็ว มีความแข็งแรงทนทานต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดี ก็ยังมีโอกาสเกิดโรคเจ็บป่วยและล้มตายได้เช่นเดียวกัน วิธีที่ดีที่สุด คือ การป้องกันไม่ให้เกิดโรคขึ้น ป้องกันไม่ให้มีการติดต่อลดความรุนแรงของโรค และทำการรักษาโรคสัตว์อย่างถูกวิธี หลักการป้องกันโรคต่าง ๆ ของสุนัขมีดังนี้

1. การสุขาภิบาลและการป้องกันโรคในฟาร์มสุกร

การสุขาภิบาล คือ การจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับความต้องการของสัตว์ เพื่อให้สัตว์มีความเป็นอยู่อย่างสบาย มีร่างกายแข็งแรง เจริญเติบโตเร็ว ไม่มีโรคภัยเบียดเบียนเจ้าของก็จะหมดปัญหาในการเลี้ยงดู ในทางปฏิบัตินั้น เกษตรกรควรเอาใจใส่ในสิ่งต่อไปนี้

- ปรับปรุงโรงเรือนและขนาดของโรงเรือนให้เหมาะสม อย่าให้แออัด อับทึบ ชื้น

และ

- จัดการระบายอากาศโรงเรือน และให้มีแสงสว่างอย่างเพียงพอ
- มีน้ำสะอาดให้สุกรกินตลอดเวลา ส่วนน้ำสกรปรกให้ระบายออกจากคอก

สกรูให้เร็วที่สุด อย่าให้มีการหมักหมม

- ทำความสะอาดพื้นโรงเรือน โดยการกวาดมูลสุกรออกทิ้ง และฉีดน้ำล้างเป็นครั้ง

คราว

- ก่อนนำสุกรเข้าเลี้ยงใหม่ในแต่ละคอก ควรพักคอกให้แห้งและว่างไว้อย่างน้อย 2

สัปดาห์

- นำสุกรเข้าเลี้ยงเป็นรุ่น และย้ายออกจากคอกเป็นรุ่นพร้อม ๆ กัน
- ก่อนนำสุกรจากฟาร์มอื่น ๆ เข้ามาเลี้ยง ควรกักไว้เพื่อตรวจสอบโรคติดต่ออย่างน้อย 3 สัปดาห์

น้อย 3 สัปดาห์

- ไม่ควรอนุญาตให้คนแปลกหน้าเข้าไปในฟาร์ม
- หน้าโรงเรือนสุกร ควรจะตั้งอ่างใส่น้ำยาฆ่าเชื้อโรคไว้จุ่มเท้าหรือล้างมือ
- ก่อนเข้าฟาร์มสุกรควรเปลี่ยนเสื้อผ้าและรองเท้าน้ำฟาร์ม

2. ข้อควรปฏิบัติเมื่อสัตว์เกิดโรค

- อันดับแรกต้องรีบแยกสุกรที่ป่วยออกจากสุกรดี เพื่อป้องกันการติดต่อ
- ถ้าสงสัยว่าจะเป็นโรคติดต่อ ให้ย้ายสุกรออกจากคอกทั้งหมด แล้วทำการล้างคอก

และอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งหมด

- ทำการรักษาสุขภาพสุกรเบื้องต้น ถ้าไม่ดีขึ้นต้องรีบตามสัตวแพทย์
- ถ้าสงสัยว่าจะเป็นโรคติดต่อ ต้องตามสัตวแพทย์มาทำการตรวจทุกครั้ง
- ถ้าสุกรตาย ควรจะเผาหรือฝังซากสุกร อย่าทำการชำแหละ เพราะจะทำให้เชื้อโรค

แพร่กระจายไปได้

3. การดูแลรักษาสัตว์ป่วยเบื้องต้น

มีข้อควรปฏิบัติดังนี้

- ทำการรักษาสัตว์ทันทีที่เริ่มป่วย

- แยกสัตว์ป่วยออกจากฝูงทันที
- ใช้ปรอทตรวจอุณหภูมิของร่างกายสุกร
- วินิจฉัยโรคให้ใกล้เคียงที่สุด
- ถ้าสัตว์เป็นไข้ ควรใช้ยาลดไข้และยาบํารุง
- ถ้าไม่แน่ใจว่าสัตว์ป่วยเป็นโรคอะไร ควรจะให้ยาปฏิชีวนะติดต่อกัน 2-3 วัน ถ้า

ไม่ดีขึ้นให้ตามสัตวแพทย์มาช่วยดูแล

- ถ้าสัตว์ป่วยหลายตัวหรือตาย ต้องรีบปรึกษาสัตวแพทย์ทุกครั้ง

4. อุปกรณ์และเครื่องมือในการป้องกัน-รักษาโรคสุกรที่ควรมีไว้ประจำฟาร์ม ในฟาร์มสุกรควรจะมีอุปกรณ์เหล่านี้

- กระบอกล้างยาขนาด 5 10 20 ลิตร
- เข็มฉีดยาเบอร์ 16 18 20
- ปากคีบจับเข็มจับตำลี
- กรรไกรผ่าตัด
- คีมมีดและใบมีดผ่าตัด
- คีมตัดเขี้ยวลูกสุกร
- คีมตัดใบหู อุปกรณ์ตัดหูลูกสุกรและเครื่องตัดเบอร์หู
- ปรอทวัดไข้
- ตำลี ผ้ากอซ แอลกอฮอล์ ทิงเจอร์ ไอโอดีน เป็นต้น

5. ยารักษาโรคที่ควรมีไว้ประจำฟาร์มสุกร

- แอลกอฮอล์ ใช้ฆ่าเชื้อโรคและเช็ดแผลสด
- ทิงเจอร์ไอโอดีน ใช้เช็ดแผลฆ่าเชื้อโรค
- ยาน้ำเชื้อโรค ใช้ล้างคอกและอุปกรณ์ต่าง ๆ
- ยารักษาแผลภายนอก เช่น ยาแดง ยาเหลือง ยาสิ่ม่วง
- ยาลดไข้ เช่น ไพรานา พาราเซตามอล โนวาลิน
- ยาช่วยคลอด กระตุ้นการบีบตัวของมดลูก
- ยาปฏิชีวนะ ใช้รักษาโรคทั่วไป เช่น เทอรามัยซิน ไทแลน ออริโอมัย
- ยาฆ่าพยาธิ ใช้รักษาโรคบางชนิดโดยเฉพาะโรคเกี่ยวกับทางเดินอาหาร
- ยาบํารุง ช่วยให้อินอาหารดีขึ้น ร่างกายแข็งแรงขึ้น เช่น วิตามิน และแร่ธาตุต่าง ๆ
- วัคซีนเห็บ ใช้ฉีดให้ลูกสุกรแรกเกิด
- กลูโคส ใช้ฉีดให้แม่สุกรที่เป็นโรคใช้น้ำนมและสุกรที่เป็นโรคท้องร่วง

6. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคสุกร

นอกจากเรื่องของการป้องกันโรคโดยการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมแล้ว เกษตรกรจำเป็นต้องทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสุกรอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้กำหนดโปรแกรมการทำวัคซีนที่เหมาะสมดังนี้

ตารางที่ 7 ตารางแสดงแสดงรายละเอียดของช่วงอายุในการฉีดวัคซีน

อายุสุกร	วัคซีนที่ฉีด
5 – 6 สัปดาห์	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคคหิวคัตุสุกร
6 – 7 สัปดาห์	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย
8 - 10 สัปดาห์	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยซ้ำ
7 เดือน	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคคหิวคัตุสุกรซ้ำ
8 เดือน	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยซ้ำ

ที่มา : กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หลังจากการผสมพันธุ์แม่สุกรแล้ว ไม่ควรจะฉีดวัคซีน จนกระทั่งคลอดลูกจึงเริ่มโปรแกรมการทำวัคซีนใหม่

ในสุกรขุน โรคที่ต้องทำวัคซีนป้องกันโดยทั่ว ๆ ไป มี 2 โรค คือโรคคหิวคัตุสุกร และโรคปากและเท้าเปื่อย ผู้เลี้ยงต้องศึกษาถึงวิธีการเก็บรักษา การใช้วัคซีนให้ละเอียดถี่ถ้วนด้วย เพื่อให้การสร้างภูมิคุ้มกันโรคในร่างการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในกรณีไปซื้อวัคซีนจากที่อื่น ต้องเก็บรักษาวัคซีนในกระติกน้ำแข็งตลอดเวลา น้ำกลั่นที่ใช้ผสมวัคซีนควรแช่น้ำกระติกน้ำแข็งด้วย เพื่อให้อุณหภูมิของน้ำกลั่นและวัคซีนใกล้เคียงกัน เมื่อผสมน้ำกลั่นกับวัคซีนแล้ว ควรฉีดให้หมดอย่างรวดเร็วและไม่ควรให้วัคซีนถูกแสงแดด นอกจากนี้เวลาฉีดวัคซีน ควรเขย่าขวดอยู่เสมอเพื่อป้องกันการตกตะกอน

ขวดวัคซีนที่ใช้หมดแล้ว ต้องนำไปเผาไฟทิ้ง หรือนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เพราะอาจทำให้เกิดการระบาดของโรคเนื่องจากวัคซีนขึ้นภายในฟาร์มได้ และต้องคอยระวังสุขภาพของสุกรหลังจากทำวัคซีนแล้วด้วย อย่าให้สุกรเครียดหรือป่วยได้

ตารางที่ 8 ตารางแสดงรายละเอียดโปรแกรมการทำวัคซีน-ถ่ายพยาธิและตอนในสุกรขุน

อายุ	รายการ
3 - 4 สัปดาห์	ตอนลูกสุกรตัวผู้ ทาแผลด้วยทิงเจอร์ไอโอดีน และฉีดอูโอเจ็กซ์ เข็มกล้ามเนื้อ 1/2 ถึง 1 ซีซี.
5 สัปดาห์	ถ่ายพยาธิด้วย เวอร์มเมค-ดี.เอช.ซี ผสมอาหารในขนาด 300 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กก.
7 - 8 สัปดาห์	ทำวัคซีนป้องกันโรค อหิวาต์สุกร
9 - 10 สัปดาห์	ทำวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย
น้ำหนัก 60 กก.	ถ่ายพยาธิอีกครั้ง

ที่มา : กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

7. หลักการใช้วัคซีนป้องกันโรคสุกร

- ทำความสะอาดอุปกรณ์การทำวัคซีนโดยการต้มฆ่าเชื้อโรค
- ปล่อยให้อุปกรณ์การทำวัคซีนเย็นก่อนเริ่มทำวัคซีน
- ห้ามใช้แอลกอฮอล์หรือยาฆ่าเชื้อโรคอื่น ๆ ทำความสะอาดอุปกรณ์การทำวัคซีน
- เก็บรักษาวัคซีนให้ถูกต้อง อย่าให้ถูกความร้อนหรือแสงแดด
- ใช้วัคซีนในปริมาณที่ผู้ผลิตกำหนด
- ทำวัคซีนกับสัตว์ที่มีอายุและขนาดตามที่ผู้ผลิตวัคซีนกำหนด
- สัตว์ที่จะฉีดวัคซีนต้องมีสุขภาพสมบูรณ์
- วัคซีนที่เหลือหลังจากการฉีดวัคซีนแล้ว ควรจะทำลายโดยการฝังหรือเผา
- หลังจากการทำวัคซีน สุกรอาจจะเกิดอาการแพ้ ควรดูแลเอาใจใส่ให้ดี

8. โรคสุกรที่สำคัญที่ควรรู้

โรคสุกรที่สำคัญที่เกษตรกรควรรู้และศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ได้แก่

ตารางที่ 9 ตารางแสดงรายละเอียดของโรคสุกร ลักษณะอาการ และการป้องกันรักษา

โรคสุกร	อาการ	การป้องกัน-รักษา
โรคอหิวาต์สุกร	-มีไข้สูงรวดเร็ว -ซึมไม่กินอาหาร ไอ มีน้ำมูก -ผิวหนังแดงตามท้อง -มีอาการทางประสาท ชักและตายในที่สุด	-ฉีดวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์ -ทำลายซากสุกรที่เป็นโรค -นำสัตว์แพทย์มาตรวจ
โรคปากและเท้าเปื่อย	-มีไข้สูง -เกิดแผลในปาก เหงือก ริมฝีปาก -สัตว์เริ่มเจ็บเท้า มีแผลข้างกีบ -สัตว์เบื่ออาหาร ผอม	-ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย -นำสัตว์ป่วยออกจากฝูง -ทำลายเชื้อโรคในคอก
โรคไข้หวัดใหญ่	-สุกรป่วย หงอย ซึม -อุณหภูมิตัวสูงถึง 104 - 107 องศาฟาเรนไฮต์ -จะป่วยติดต่อกันทั้งฝูง -หนาว ลั่น นอนสุมกัน -ไอ จาม ชี้นูกชี้ตาเหนียว	-เลี้ยงสุกรในคอกที่แห้ง อากาศถ่ายเทดี ไม่อับชื้น -ใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันโรคแทรกซ้อน
มดลูกอักเสบ	-แม่สุกรมีหนองสีเหลืองกลิ่นเหม็นไหลออกมาจากช่องคลอด	-ใช้ยาปฏิชีวนะฉีดสุกรเพื่อป้องกันโรคแทรกซ้อน

ที่มา : กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การเลี้ยงสุกรขุนในฟาร์ม บริษัท แม่ทา วิ.พี. จำกัด

บริษัท แม่ทา วิ.พี.จำกัด จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2539 เพื่อดำเนินกิจการฟาร์มสุกรขุน ที่หมู่ 6 ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน โดยการรับซื้อลูกสุกรที่ผลิตจากบริษัท วิ.พี.เอฟ. กรุ๊ป จำกัด มาทำการเลี้ยงเป็นสุกรขุน เพื่อจำหน่ายให้กับลูกค้ารายย่อยและบริษัทในเครือ เพื่อทำการชำแหละและจำหน่ายต่อไป โดยในการเลี้ยงจะรับซื้อลูกสุกรที่มีอายุประมาณ 25 วัน หรือมีน้ำหนักประมาณ 5-7 กิโลกรัม มาทำการเลี้ยงจนกระทั่งมีอายุประมาณ 149 วันหรือมีน้ำหนักประมาณ 100 กิโลกรัม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การรับซื้อลูกสุกรที่หย่านม

ในการรับซื้อลูกสุกรที่หย่านมจะเป็นการรับซื้อลูกสุกรที่ผลิตจากบริษัท วิ.พี.เอฟ.กรุ๊ป. จำกัด ซึ่งลูกสุกรที่หย่านมจะมีอายุประมาณ 25 วัน และมีน้ำหนักประมาณ 5 - 7 กิโลกรัม เมื่อนำมาแล้วทางฟาร์มจะนำเอาไปตรวจสอบและดูแลว่ามีอาการผิดปกติหรือไม่ และมีการให้ยาฆ่าเชื้อต่าง ๆ ก่อนที่จะนำสุกรที่หย่านมไปดูแลต่อไป

2. ระบบการเลี้ยงสุกรขุน

การเลี้ยงสุกรที่บริษัท แม่ทา วิ.พี. จำกัด ได้มีการนำเทคโนโลยีการเลี้ยงสุกรที่ทันสมัยมาใช้ คือ การสร้างโรงเรือนและระบบโรงเรือนปิด ซึ่งจะมีส่วนช่วยแก้ปัญหาเรื่องมลภาวะ เช่น น้ำเสีย กลิ่นและแมลงวันรบกวน สามารถควบคุมอุณหภูมิได้ตลอดทั้งปี และช่วยป้องกันการระบาดของโรคที่จะเกิดขึ้นกับสุกรได้ ระบบโรงเรือนปิดนี้ยังช่วยเพิ่มความหนาแน่นในการเลี้ยงสุกรขึ้นอีก 25 - 50 % เมื่อเทียบกับการเลี้ยงในระบบโรงเรือนธรรมดา

นอกจากนี้บริษัท แม่ทา วิ.พี. จำกัด ได้นำระบบการให้อาหารอัตโนมัติ (LIQUID FEEDING) ที่ควบคุมการสั่งงานโดยระบบคอมพิวเตอร์ มาใช้ในการให้อาหารสุกร ซึ่งระบบนี้สามารถควบคุมปริมาณการให้อาหารสุกรโดยการคำนวณตามสัดส่วนอายุและน้ำหนักของสุกรที่ทำการเลี้ยง และระบบนี้ยังช่วยแสดงผลและรายงานออกในเชิงวิเคราะห์ได้ บริษัทสามารถลดปัญหาด้านแรงงานในโรงเรือนเพราะ แรงงาน 1 คนสามารถให้อาหารสุกรได้สูงถึง 12,000 ดันต่อวัน

ปัจจุบันบริษัท แม่ทา วิ.พี. จำกัด มีโรงเรือนสุกรอนุบาล ทั้งหมด 14 โรงเรือนสามารถรองรับลูกสุกรได้ถึง 26,488 ตัว โดยในทางปฏิบัติในการเลี้ยงสุกรอนุบาล ในเวลา 1 ปี จะเลี้ยงได้ประมาณ 2 รุ่น คิดเป็นจำนวนสุกร (26,488 ตัว x 2 รุ่น) เท่ากับ 52,976 ตัว และมีโรงเรือนสุกรขุนทั้งหมด 22 โรงเรือน สามารถรองรับสุกรขุนได้จำนวนทั้งสิ้นครั้งละ 26,400 ตัว ซึ่งใน

1 ปีจะเลี้ยงได้ประมาณ 2 รุ่น คิดเป็นจำนวนสุกร (26,400 ตัว x 2 รุ่น) เท่ากับ 52,800 ตัว กำลังการผลิตสุกรขุนของบริษัทปัจจุบันอยู่ที่ประมาณ 250 - 300 คันต่อวัน หรือประมาณ 90,000 - 100,000 ตัวต่อปี

3. การเลี้ยงสุกรขุน

ในการเลี้ยงสุกรขุน จะเลี้ยงในโรงเรือนแบบปิด ซึ่งจะแบ่งเป็น 2 โรงเรือนคือ โรงเรือนสุกรอนุบาล และโรงเรือนสุกรขุน โดยหลังจากที่ซื้อสุกรหย่านมจากผู้ผลิตก็จะนำมาแยกสุกร โดยจะนำมาไว้ในโรงเรือนสุกรอนุบาล โดยส่วนมากถูกสุกรหย่านมที่ซื้อจากผู้ผลิตจะมีน้ำหนักที่ใกล้เคียงกันคือประมาณ 7 กิโลกรัม แล้วจะทำการเลี้ยงดูจนมีน้ำหนักประมาณ 43 กิโลกรัมหรือเลี้ยงอีกประมาณ 70 วัน หรือ 10 สัปดาห์ หลังจากนั้น ก็จะพาสุกรไปยังโรงเรือนสุกรขุน ซึ่งจะทำให้การเลี้ยงดูประมาณ 12 สัปดาห์ จนกระทั่งมีน้ำหนักประมาณ 100 กิโลกรัม

ในการเลี้ยงสุกรในแต่ละปีนั้น จะใช้เลี้ยงในโรงเรือนอนุบาลเป็นระยะเวลาประมาณ 70 วัน แล้วย้ายไปเลี้ยงยังโรงเรือนสุกรอนุบาล หลังจากนั้นจะมีการทำความสะอาดโรงเรือนแล้วมีการฉีดน้ำยาฆ่าเชื้อโรคแล้วทิ้งโรงเรือนไว้ประมาณ 2 อาทิตย์ให้โรงเรือนแห้ง หลังจากนั้นก็นำสุกรหย่านมมาเลี้ยงเป็นรุ่นต่อไป ส่วนโรงเรือนสุกรขุนจะใช้เลี้ยงสุกรเป็นระยะเวลาประมาณ 84 วัน ซึ่งสุกรจะมีน้ำหนักโดยประมาณ 100 กิโลกรัม

4. อาหารของสุกรขุน

อาหารของสุกรขุนจะมีสูตรของการคิดอาหารในแต่ละช่วง โดยจะนำเอาวัตถุดิบต่าง ๆ ยาและพรีมิกซ์มารวมกัน แล้วให้ลูกสุกรทาน โดยสูตรของอาหารในแต่ละช่วงจะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับอายุของสุกรว่า อายุประมาณเท่าไร ต้องการอาหารชนิดใดและมียาและวิตามินอะไรอยู่บ้าง

สูตรอาหารของสุกรอนุบาลจะประกอบด้วย

- อาหารเลี้ยงราง
- อาหารอนุบาล 1
- อาหารอนุบาล 2
- อาหารเล็กปกติ

สูตรอาหารของสุกรขุน จะประกอบด้วย

- อาหารเล็กปกติ
- อาหารรุ่น
- อาหารขุน

5. การจัดการด้านการตลาด

การดำเนินงานของฟาร์ม บริษัท แม่ทาว วี.พี. จำกัด จะทำหน้าที่ในการผลิตสุกรขุน จนกระทั่งมีน้ำหนัก 100 กิโลกรัม และเป็นผู้จัดจำหน่ายไปยังลูกค้ารายย่อย และบริษัทในเครือคือ บริษัท วี แอนด์ พี เฟรชฟู้ดส์ จำกัด เพื่อทำการชำแหละต่อไป โดยในการขายนั้นจะใช้ราคาเดียวกัน ทั้งที่ขายให้ลูกค้ารายย่อยและบริษัทในเครือโดยจะอิงตามราคาตลาด

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

รูป1 ภาพบริษัท แม่ทา วิ.พี. จำกัด

รูป2 ภาพโรงเรือนของบริษัท แม่ทา วิ.พี. จำกัด

รูป3 ภาพภายในโรงเรือนสุกรอนุบาลของบริษัท แม่ทา วิ.พี. จำกัด

รูป4 ภาพการเลี้ยงสุกรอนุบาลของบริษัท แม่ทา วิ.พี. จำกัด